

Lescha dil dretg da burgheis

Revisiun

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas dunnas cusseglieras
Prezai signurs cussegliers

Dapi biars onns gioga la vischnaunca burgheisa ina pintga rolla en nossa vischnaunca. Sia funcziun serestrenscheva sin ils fatgs dil dretg da burgheis. Per quei motiv ha la radunonza communal da la vischnaunca burgheisa decidu ils 30 da matg 2008 da dissolver quella instituziun. Sias funcziuns dueigien vegnir surpridas da la vischnaunca politica. Quei corrispunda ad ina tendenza generala en nies Cantun.

Ella nova constituziun communal, approvada ils 22 da zercladur 2008 dalla cuminonza dils votants, ei quella situaziun risguardada. La vischnaunca burgheisa ei buca pli menziunada. Dapi l'entschatta digl onn 2009 exista consequentamein negina vischnaunca burgheisa.

Cheutras ei la vischnaunca politica responsabla per ils fatgs dil dretg da burgheis. Igl acquist e la sperdita da quel ei reglada en ina lescha, relaschada dalla radunonza burgheisa dils 10 da schaner 2007. Quella corrispunda allas prescripziuns actualas dalla legislaziun federala e cantunala. Cheutras sa quella versiun en principi vegnir surprida dalla vischnaunca politica, secapescha cun far las adattaziuns formalas necessarias.

Tier la revisiun havein nus fatg entginas adattaziuns redacziunalas ed empruau da simplificar il text, respectivamein d'augmentar la capientscha. Materialmein dat ei neginas midadas. Ils principis e las proceduras ein regladas detagliadamein ella lescha ed ella ordinaziun cantunala corrispudenta sco era ella legislaziun federala. La vischnaunca ha mo pusseivladads minimalas.

En annexa obtenis Vus aschibein la veglia versiun (dalla vischnaunca burgheisa) sco nossa proposta, aschia che Vus saveis cumparegliar las midadas.

Ils davos onns ha la damonda dalla istanza cumpetenta per conceder il dretg da burgheis leventau differentamein en Svizra grondas discussiuns. En nossa lescha ei quei reglau clar e precis e conform allas novas sentenzias dalla Dertgira federala. Sco tochen ussa ei era el futur la suprastonza communal (ussa quella dalla vischnaunca politica) cumpetenta per la concessiun dil dretg da burgheis, quei secapescha risguardond las claras determinaziuns cantunalas e federalas.

La taxa duei sulettamein cuvierer ils cuosts administrativs. Era quei corrispunda allas prescripziuns surordinadas. La cumpetenza leutier cumpeta alla suprastonza communal. Nus surprendein la reglamentaziun vertenta. En annexa obtenis Vus l'ordinaziun concernenta.

Applicaziun dalla nova constituziun

Per l'emprema gada suttametta la suprastonza communal ina lescha al cussegl da vischnaunca sin fundament dalla nova constituziun communal. Tenor quella ei il cussegl da vischnaunca cumpetents da relaschar leschas (art. 36, alinea 1, littera c). Conform ad art. 21, littera b ein tals conclus da suttametter al referendum facultativ. Enteifer 20 dis dapi la publicaziun ufficiala dil conclus dil cussegl da vischnaunca san 80 votants pretender, che tals conclus vegnan suttamess alla votaziun dil pievel.

La suprastonza communal savess proponer al cussegl da vischnaunca da suttametter ina tala fatschenta alla votaziun dil pievel (art. 45). Plinavon san siat cussegliers pretender ch'ina lescha vegni suttamessa alla votaziun all'urna (art. 36, alinea 2).

Igl ei necessari da stabilir ina clara pratica per l'applicaziun dalla nova constituziun communal. Concret setracta ei da fixar ils criteris per suttametter voluntariamein ina fatschenta alla votaziun all'urna. Quella pratica ei da stabilir el decuors dils proxims onns. El cass concret ei la situaziun fetg clara. Cunquei ch'ei va sulettamein per ina adattaziun formala, eis ei buca opportun ed indicau da suttametter quella revisiun alla votaziun dil pievel. Quei corrispunda era allas declaronzas fatgas tier la tractaziun dalla constituziun.

Ponderaziuns finalas

Il dretg da burgheis ei in fatg fetg impurtont. El ei reglaus detagliadamein sin palancau federal e cantunal, aschia che la vischnaunca sa desister da prescripziuns detagliadas. La lescha vertenta corrispunda allas prescripziuns federalas e cantunalas, aschia che la revisiun sa seconcentrar sin adattaziuns da tempra formala.

Proposta

Considerond la situaziun sura presentada

p r o p o n a

la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca

1. d'approbar la lescha dil dretg da burgheis
2. da suttametter quei conclus conform ad art. 21, littera b dalla constituziun communal al referendum facultativ.

Suprastonza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Dr. Dumeni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 26 da schaner 2009

- Sboz dalla lescha revidida
- Lescha davart la recepziun da burgheis (lescha veglia)
- Taxas